

УДК 78.071(477)Муха

ПРОБЛЕМИ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ АНТОНА МУХИ

Володимир Романко

Статтю присвячено характеристиці наукової спадщини Антона Мухи – музикознавця, композитора, музично-громадського діяча. Особливе місце в доробку науковця посідало висвітлення теоретичних, історичних, соціокультурних аспектів композиторської діяльності. Стверджується, що дослідницька праця А. Мухи мала яскраво виражений евристичний характер і запліднювала новими ідеями різні галузі сучасного музикознавства.

Ключові слова: композитор, творчий процес, музичний твір, соціокультурні аспекти композиторської діяльності.

Статья посвящена характеристике научного наследия Антона Мухи – музыковеда, композитора, музыкально-общественного деятеля. Особое место в работах ученого отводилось освещению теоретических, исторических, социокультурных аспектов композиторской деятельности. Утверждается, что исследовательская работа А. Мухи имела ярко выраженный эвристический характер и оплодотворяла новыми идеями разные сферы современного музыковедения.

Ключевые слова: композитор, творческий процесс, музыкальное произведение, социокультурные аспекты композиторской деятельности.

The article is devoted to the characteristic of Anton Mukha scientific heritage. A. Mukha is the musicologist, composer, musical and social figure. A special position in the scholar's works is distinguished for the covering of theoretical, historical, social and cultural aspects of the composer activities. It is stated that the research work of A. Mukha is of an outstanding heuristic nature and has enriched different branches of modern musicology with the new ideas.

Keywords: composer, creative process, musical work, social and cultural aspects of composer activities.

Кожен митець-музикант є особисто відповідальним за музику епохи й за епоху в цілому, за минуле, сьогодення й майбутнє музики.

А. Муха «Процес композиторської творчості»

Постать Антона Івановича Мухи – музикознавця, композитора, музично-громадського діяча – є однією з найпомітніших у мистецькому середовищі України другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Науковий хист і виваженість міркувань, музична обдарованість і глибоке проникнення в сутність художніх явищ, виняткове почуття гумору і щира доброзичливість – це лише деякі риси Антона Івановича, що можуть придатися в окресленні його творчої особистості. Безперечний авторитет Мухи-науковця здобувався впродовж десятиліть його плідної творчої праці. М. Загайкевич відзначала, що «в науковому світі він був відомий як дослідник вагомих естетико-теоретичних проблем, автор ґрунтовних праць про засади композиторської творчості, принципи програмності в музиці, розгорнутих музично-історичних розвідок» [2, с. 33–34], при цьому називаючи свого колегу по багаторічній праці у

відділі музикознавства ІМФЕ ім. М. Т. Рильського «справжнім лицарем бібліографічної науки, борцем за її престиж» [2, с. 33].

Інтелектуальна спадщина А. Мухи як об'єкт дослідження природно потрапила до поля зору науковців. Так, О. Немкович вписала її до загальної панорами української науки про музику [9], Б. Сютя, який назвав Антона Івановича «корифеєм українського музикознавства» [10], висвітлив її в діяльнісно-біографічному аспекті. Внесок А. Мухи в музичну бібліографію, його надзвичайну скрупульозність у ставленні до наукового факту та кропітку роботу з джерельними матеріалами схарактеризовано в цитованій вище статті М. Загайкевич [2]. Бібліографічний покажчик праць самого музикознавця упорядкувала О. Кушнірук [1]. Системне осмислення доробку А. Мухи, як видається, може стати одним з важливих завдань української науки.

*ВОЛОДИМИР РОМАНКО. ПРОБЛЕМИ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ АНТОНА МУХИ*

Мета цієї статті визначена прагненням окреслити головні вектори досліджень А. Мухи в одній з центральних проблемних зон музикознавства, що утворена теоретичними, історичними, культурологічними аспектами вивчення композиторської діяльності.

Увага до таких проблем була для А. Мухи цілком природною передусім тому, що він сам займався активною композиторською діяльністю, написавши більше 160 творів різних жанрів. У його доробку – низка творів для симфонічного оркестру, серед них симфонія, концерт для скрипки з оркестром, три сюїти, поліфонічні варіації, симфонічна казка та кілька п'єс для малих оркестрових складів; твори для оркестру народних інструментів, більше двадцяти інструментальних п'єс, об'ємний педагогічний репертуар для фортепіано, арфи, духових та народних інструментів. Цікавий факт – соната для фортепіано, датована 1950 роком, уперше виконувалася Н. Герасимовою-Персидською. Значну частину його спадщини становлять хорові твори, пісні та романси; пісні для дитячого хору, дитячі балети та хореографічні картини; музика для радіо- і телепередач, театральних вистав, двадцяти науково-популярних і двадцяти мультиплікаційних фільмів. Б. Фільц особливо відзначила цінність внеску свого колеги до сфери дитячої музики, згадуючи, що виконання його творів на концертах під назвою «Композитори – дітям» привертало «увагу слухачів щирістю висловлювання, чіткістю побудови композицій, прозорістю і вираженістю оркестровки» [11, с. 43].

Такою ж ясністю думки, композиційною чіткістю й вираженістю логіки викладу позначені музикознавчі тексти Мухи-вченого, на які буде спроектовано нашу увагу.

Теоретичні аспекти проблем композиторської діяльності (передусім творчості) знайшли своє висвітлення в дисертаціях, монографіях, численних статтях А. Мухи.

Процес композиторської творчості в його зумовленості складними глибинними чинниками (особистість композитора, соціокультурні детермінанти тощо), психологія та технологія творчого процесу – проблеми, осмисленню яких було присвяче-

но докторську дисертацію А. Мухи. З цієї фундаментальної праці закономірно визріла монографія «Процес композиторської творчості» (1979) – одне з перших музикознавчих досліджень, спрямованих на досягнення механізмів творчого процесу, який є, як згодом писав учений, «суто індивідуальним, утаємниченим», таким, що «виключає щонайменші зазіхання на вільне його протікання, на свободу творчої волі» [6, с. 221].

Дослідження має складний багатоаспектний характер, що зумовлює універсальні можливості подальшого застосування його результатів і розвитку головних ідей, різні варіанти рецепції. Приміром, О. Немкович зараховує цю монографію до «галузі української музичної психології» [9, с. 390]. Натомість Б. Сюта значно розширює наукове значення праці, стверджуючи, що вона «давно стала одним із наріжних каменів для дослідників, наукові пошуки яких реалізуються у царинах музичної естетики, психології, сприймання музики та технології музичного творення» [10, с. 29].

Основою методології праці А. Мухи став системний підхід, що послідовно реалізовувався на двох рівнях. По-перше, стверджувався розгляд «багатоаспектної системи творчого (композиторського) мислення» як складової «більш загальної системи – художньої культури (народу, нації, людства)» [7, с. 54]. По-друге (і головним чином), досліджувалися механізми функціонування й розвитку динамічної за своєю сутністю системи музичного мислення, адже, як засвідчував науковець, «під впливом не лише музичних, але й позамузичних чинників і відбувається неперервне коригування цілісного образу й характеру елементів системи музичного мислення в його конкретності й визначеності» [7, с. 54].

Важливою ознакою системності наукового мислення А. Мухи є також прагнення до максимальної визначеності й коректності поняттєво-категоріального апарату. Запропоноване вченим коло понять надзвичайно виразно окреслює провідні аспекти дослідження. Приміром, аксіологічний аспект «підсвічений» міркуваннями про критерії новизни і художньої цінності мистецької творчості. Перед читачем по-

ПОСТАТІ

стають виважені й глибокі міркування щодо понять «композитор», «творчий процес», «музичний твір» у їх взаємозв'язках і взаємній зумовленості.

Багатоаспектність дослідження композиторської творчості виявляється в міркуваннях про поняття «композитор» з синонімічним рядом до нього: «талант», «митець», «майстер», «діяч мистецтва», «творча особистість», «творча індивідуальність» тощо [7, с. 61]. Визначаючи композитора як «людину, яка здатна створювати й реально створює музичні твори» [7, с. 61], науковець цілком природно приходиться до необхідності розгляду характеристик особистості композитора як узагальненого поняття. З них – а це «особлива (творча) музична обдарованість (слух, пам'ять, почуття ритму і т. п.), що дозволяють втілювати свої ідеї, переживання в музичних образах), комплекс характерних психологічних передумов (вразливість, спостережливість, воля і т. п.), достатня професійна підготовка (музична ерудиція, композиторські навички), наявність ідейно-соціальних настанов, художньо-естетичних переконань тощо» – вибудовується структура особистості композитора, що включає в себе не лише ці специфічні, але й неспецифічні елементи [7, с. 61–62].

На міркування про функції «неспецифічних елементів» у формуванні особистості композитора А. Муху підштовхнули, крім спостережень за колегами, рефлексії щодо власної творчої практики й ретельний самоаналіз. Він пише про музично-громадську, виконавську, педагогічну, наукову, музично-критичну та навіть далеку від мистецької «побічну» діяльність, що не можуть не чинити опосередкований вплив на композиторську творчість [7, с. 62]. Здійснюється такий вплив через взаємопов'язані й нерівнозначні «світи композитора»: зовнішні, у яких він перебуває впродовж життя, і його власний внутрішній світ. Зовнішній подієвий макросвіт (макросистема), зазначає дослідник, утворений сукупністю систем світу соціального буття, світу природи, світу мистецтва і культури тощо. Існує більш тонкий і водночас вагомий «особливий світ, що виступає то прямо, то інакше як

зовнішній об'єкт художнього спостереження, переживання: світ людської душі» [7, с. 137]. Перевага, яку композитор може надавати тому чи іншому «світу», його занурення до обраних ним світів народжують, згідно з концепцією А. Мухи, «материки» мистецтва (його жанрово-стильові вияви), між якими, втім, немає чітко окреслених меж [7, с. 138].

Структура особистості композитора має прямі проєкції як на творчий процес, так і на творчий результат. «Багатогранність і своєрідність реальної особистості композитора, його місце й роль у певному середовищі, безумовно, відбиваються <...> на реальному творчому процесі, а отже, і на його кінцевому результаті – музичному творі» [7, с. 62]. Стверджуючи таке, науковець презентує ще одну систему, що осмислена й зафіксована його інтелектуальними зусиллями і представлена взаємопов'язаними поняттями «композитор» – «творчий процес» – «музичний твір». Усередині цієї системи саме і виявляється сутність композиторської діяльності: «Власне композиторська, професійна творчість пов'язана з пошуками, відбором та закріпленням найкращого варіанта як завершеного й зафіксованого музичного твору», – відзначає дослідник [7, с. 63]. Крім завершеності, упорядкованості та цілісності музичної форми, твір має відповідати ще низці ознак. Ідеться, зокрема, про оригінальність концепції та оформлення, відповідність своєму жанровому призначенню, естетичну цінність твору тощо. І головне: «Його духовний зміст має бути втілено в такій матеріальній формі чи зафіксовано такими засобами умовного запису, що, навіть будучи відторгнутим у своєму подальшому побутуванні від особистості композитора, він міг з достатньою мірою відповідності бути відтвореним виконавцями й сприйнятий слухачами» [7, с. 65]. Подана тут тріада «композитор – виконавець – слухач» доповнюється й уточнюється міркуваннями дослідника про структуру їх співтворчості: композиторська творчість названа ним первинною, виконавська – центральною, слухачка – підсумковою [7, с. 71].

Для того, аби творчий акт відбувся, стверджував А. Муха, митець має відчутти

*ВОЛОДИМИР РОМАНКО. ПРОБЛЕМИ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ АНТОНА МУХИ*

первинний творчий імпульс, що може міститися в одному з вищезгаданих «світів» композитора: «це може бути і образна ідея, що йде від світу соціальних явищ; і емоція-образ, народжена глибоким переживанням людини; і конкретний, власне образ, – наче зображення події, предмета, явища, що виникли під час безпосереднього спостереження-переживання або через асоціацію, і музична інтонація-образ, технологічна деталь (мелодична поспівка, гармонічний зворот, тембровий ефект тощо), раптом почута по-новому, в новому образному контексті» [7, с. 151]. Первинний творчий імпульс «запускає» взаємодію трьох підсистем: життя – композитор – музичний твір [7, с. 163].

Вибудовані вченим ієрархічні схеми стають основою для характеристики структури психологічного механізму творчого акту. Його елементами виступають творча настанова (натхнення), творче завдання, творчі імпульси, комплекс творчих передумов, перцептивна зона, зона контролю, зона пам'яті, репродуктивна зона, зона первинного синтезу. Емоція, інтуїція, розум і фантазія постають у дослідженні як фундаментальні способи творчо-евристичної діяльності, що «взаємно контролюють і коригують, а за потреби і підстраховують одне одного» [7, с. 220].

На завершення своєї фундаментальної праці А. Муха зауважив, що під час дослідження процесу композиторської творчості виникають не стільки відповіді, скільки нові й нові питання, і висловив сподівання, що вчені-наступники не зупиняться на шляху до істини [7, с. 250].

Попри те, що праця була видана мало не 40 років тому, викладені в ній міркування продовжують надихати музикознавців-теоретиків. Згадаємо, наприклад, нещодавно опубліковану статтю одного з провідних українських музикознавців С. Шипа, присвячену висвітленню задуму музичного твору в лінгвосеміотичному аспекті [12]. Висловлені А. Мухою думки, зокрема визначення задуму як певної фази становлення твору, стають відправною точкою для надзвичайно цікавих міркувань дослідника, що ще раз підтверджує високу якість наукової

праці Антона Івановича, яка продовжує давати імпульси до подальшого збагачення науки про музику.

Утім, теоретичні аспекти композиторської діяльності (насамперед у площині творчості) далеко не вичерпують внесок А. Мухи до її висвітлення.

Історичні аспекти проблем композиторської діяльності також упродовж кількох десятиліть залишалися в центрі уваги дослідника (зазначимо, однак, що принцип історизму та єдності історичного й теоретичного начал безумовно притаманний і суто теоретичним його працям). Увага до таких проблем знаходила втілення у відповідних розділах створеної у відділі музикознавства ІМФЕ ім. М. Т. Рильського «Історії української музики», що в них учений глибоко й проникливо характеризував конкретні мистецькі явища, зокрема і стильові особливості творчості митців, які жили й працювали в різні епохи.

Крім того, А. Муха докладав без перебільшення титанічних зусиль у справі накопичення й осмислення фактологічної інформації щодо діяльності українських композиторів, результатом чого стала поява довідника «Композитори України та української діаспори» [5]. Розгляд творчості українських композиторів у контексті світової музичної культури доповнюється висвітленням зворотних зв'язків, тож маємо в доробку вченого довідник «Композитори світу в їх зв'язках з Україною» [4] (в «Українській музичній енциклопедії» така спрямованість дослідницької думки була реалізована в статтях про австралійсько-українські, американсько-українські, арабсько-українські, грузинсько-українські тощо музичні зв'язки). Проблемні напрями таких досліджень окреслено в статті 2001 року «Україна в творчості композиторів світу» [8].

Соціокультурні аспекти композиторської діяльності висвітлено вченим, зокрема, у ретельному відстеженні роботи композиторських організацій. З кінця 1960-х років А. Муха збирав, систематизував, узагальнював відомості про роботу членів тодішньої республіканської Спілки композиторів, втіливши зібрану інформацію в кількох до-

ПОСТАТІ

відниках. Підсумком багаторічного осмислення процесу, що розгортався за безпосередньою участю науковця й композитора, а також (і чи не в першу чергу) опрацьованя ним низки важливих історичних джерел стала поява історико-аналітичного нариса «Національна спілка композиторів України: до 80-річчя існування», який залишається наразі найповнішим дослідженням цієї теми й привертає увагу неупередженістю і переконливістю послідовного, детального простеження надзвичайно складного процесу становлення й розвитку професійного композиторського об'єднання. Вражає точність спостережень А. Мухи щодо подолання труднощів «вписування» композиторської діяльності до політичних реалій, коли митці творили попри шалений ідеологічний тиск у річищі процесів, для яких було притаманне «складне переплетення соціально-політичних і специфічних культурних, художніх факторів» [6, с. 234]. На превеликий жаль, опублікована частина дослідження завершується 1952 роком, а решта матеріалів, очевидно, залишилися в архіві вченого.

Певною мірою підсумком роздумів науковця щодо цілого комплексу проблем композиторської діяльності стала стаття «Композитор» в «Українській музичній енциклопедії» [3]. А. Муха розкриває сенс гасла, поглиблюючи й збагачуючи постульоване ним у більш ранніх працях, зокрема, у світлі оновлених бачень, відповідно до реалій сьогодення. Так, особливо цікавими видаються міркування щодо ускладнення тріади «композитор – виконавець – слухач» і виникнення феномену «відносно стійкої масової аудиторії, поділеної на групи зі своїми смаками й попитом, локально зосередженої <...> чи розосередженої (при вільному використанні звучання музики на радіо, ТБ, в кіно, грамзапису, CD тощо» [3, с. 517], а також щодо вирішальної ролі подібної аудиторії в долі твору. Спонукає до роздумів теза щодо проблематичності використання терміна «композитор» стосовно митців, які працюють у річищі деяких сучасних музичних напрямів академічного плану, де «перебільшується роль випадковості» [3, с. 518], іншими словами, де мобільні елементи композиції переважають

над стабільними, а також щодо електронної музики. По-новому висвітлюються також питання професійної підготовки композиторів, композиторських та інших музичних організацій.

Наостанок окреслимо ще одну площину «композиторологічної» діяльності А. Мухи. Антон Іванович запам'ятався всім, хто його знав, як людина з винятковим почуттям гумору. Тож не випадково в його доробку маємо збірки «Музиканти сміються» (опубліковані вперше в СРСР 1968 р., перевидання 1969 р., 1970 р., 1972 р.) та «Веселий камертон» (1975–1976 рр., перевидану в 1981 р. в Болгарії) – результат ретельного й наполегливого збирання веселих історій, бувальщин, афоризмів, жартів, анекдотів, малюнків, шаржів і карикатур.

Підсумовуючи сказане, важливо нагадати, що період творчого становлення Мухи-музикознавця припав на складний для української гуманітарної науки час, пов'язаний з необхідністю дотримуватися певних ідеологічних настанов, що нерідко могли спотворити хід дослідницької думки. Попри це праці А. Мухи завжди відрізняла виняткова наукова коректність, вміння втілити важливі сенси, що віддзеркалювали іманентні особливості явищ музичної культури і породжувалися, зокрема, не-підробним глибоким патріотизмом ученого. Дослідницька діяльність А. Мухи мала яскраво виражений евристичний характер. Він не лише ставив проблеми й намагався знайти шляхи їх вирішення, але й окреслював численні й потенційно результативні напрямки подальших наукових пошуків, тим запліднюючи сучасне музикознавство в його теоретичному, історичному, культурологічному вимірах.

Джерела та література

1. Антон Муха : бібліографічний покажчик / упоряд. О. Кушнірук. – Київ, 2008. – 56 с.
2. Загайкевич М. Роздуми про музичну бібліографію / Марія Загайкевич // Музична україністика: сучасний вимір. – Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. – Вип. 3. – С. 30–39.
3. Муха А. Композитор / А. Муха // Українська музична енциклопедія. – Київ, 2008. – Т. 2 : Е–К. – С. 517–520.

ВОЛОДИМИР РОМАНКО. ПРОБЛЕМИ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ АНТОНА МУХИ

4. Муха А. Композитори світу в їх зв'язках з Україною : довідник / А. І. Муха. – Київ, 2000. – 88 с.
5. Муха А. Композитори України та української діаспори : довідник / Антон Муха. – Київ : Музична Україна, 2004. – 352 с.
6. Муха А. Національна спілка композиторів України: до 80-річчя існування (історико-аналітичний нарис) / А. Муха // Український музичний архів : документи і матеріали з історії української музичної культури. – Київ : Центрмузінформ, 2003. – Вип. 3. – С. 220–238.
7. Муха А. Процес композиторського творчествa (Проблеми і пути исследования) / А. И. Муха. – Киев : Музична Україна, 1979. – 272 с.
8. Муха А. Україна в творчості композиторів світу (проблеми дослідження) / Антон Муха // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2001. – Вип. 17 : Українська тема у світовій культурі. – С. 18–24.
9. Немкович О. Українське музикознавство ХХ століття як система наукових дисциплін : монографія / Олена Немкович. – Київ, 2006. – 534 с.
10. Сюта Б. Корифей українського музикознавства / Богдан Сюта // Музична україністика: сучасний вимір. – Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. – Вип. 3. – С. 9–29.
11. Фільц Б. Багатогранна діяльність А. Мухи та його творчий внесок у галузь музично-естетичного виховання дітей і юнацтва / Богдана Фільц // Музична україністика: сучасний вимір. – Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. – Вип. 3. – С. 40–49.
12. Шип С. Задум музичного твору у лінгвосоціотичному аспекті / С. Шип // Музична україністика: сучасний вимір. – Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. – Вип. 3. – С. 105–119.

SUMMARY

The figure of Anton Mukha, the musicologist, composer, musical and social activist, is one of the most prominent in Ukrainian artistic environment of the late XXth – early XXIst centuries. The doubtless authority of A. Mukha as a scholar has been gaining during the decades of his creative work. For the most part of this period he has worked at the Musicology Department of M. Rylsky Institute for Art Studies, Folkloristic and Ethnology of the Ukrainian National Academy of Sciences. A. Mukha is known as a researcher of considerable aesthetic and theoretical problems, the author of solid works on the base of composer creation, principles of program in music, the detailed musical and historical studies.

A. Mukha intellectual legacy as an object of research has naturally come into the view of scholars. A system comprehension of his works may become one of the significant tasks of Ukrainian science.

The author of this article pays attention to the consideration of the main vectors of investigations by A. Mukha in one of the central problem areas of musicology, created with theoretical, historical, cultural-logical aspects of composer activities investigation.

An attention to the issues of this kind is quite natural for A. Mukha, first of all, as he has been engaged in active composer work himself and created over one hundred and sixty works in different genres.

Theoretical aspects of composer activities problems (works, first and foremost) are described in his theses, monographs and numerous articles. Doctorate thesis of the scholar is devoted to the research of composer creative work process in its conditioning with complex substantial factors (composer personality, social and cultural determinants, etc.), psychology and technology of creative process. This fundamental work has been naturally developed into the monograph *The Process of the Composer Creative Work* (1979), which is one of the first musicological investigations in this field.

The cornerstone of the methodology of A. Mukha work has become a systematic approach, which is consistently implementing on different levels. His aspiration for the highest possible precision and reasonableness of conceptual and categorical means of the research is an important feature of his system scientific thinking. The concepts *composer*, *creative process*, *musical work* are considered in the interconnection and mutual conditionality. The structure of the composer personality, specific elements of its formation are outlined.

A. Mukha describes the structure of psychological mechanism of the creative action, which elements are creative goal (inspiration), creative task, creative impulses, complex of creative premises, perceptive zone, control zone, memory zone, reproducing zone and primary synthesis zone. Emotion, intuition, mind and imagination appear as the research fundamental means of creative heuristic activity.

Historical aspects of the problem of composer activities also have been remained in the main focus of the researcher for several decades. Attention to this kind of issues has been reflected in the relevant chapters of multivolume *History of Ukrainian Music*, where the scholar has characterized specific artistic phenomena deeply and profoundly, particularly stylistic peculiarities of creative work of the artists living

НОСТАТИ

and working in different epochs. Besides, A. Mukha has used literally titanic efforts to accumulate and comprehend information as for the activities of Ukrainian composers. As a result, the manual *Composers of Ukraine and Ukrainian Diaspora* has appeared. The investigation of Ukrainian composers creative works in the context of global musical culture is complemented with the covering of reverse connections, which is shown in the directory *Composers of the World in their Connections with Ukraine*, as well as in numerous articles in *Ukrainian Musical Encyclopedia*.

Social and cultural aspects of the composer activities are covered by the scholar, in particular, in detailed study of composers organizations work. Starting from the end of 1960s, A. Mukha has been collecting, systematizing and generalizing the data on the work of the members of republic Composers Union of that time. He is the author of historical analytical essay *National Composers Union of Ukraine: On the Occasion of the Eightieth Anniversary of Foundation*, which remains the most complete research of this topic so far.

The texts by A. Mukha have always been distinguished by exceptional scientific accuracy, skill to implement significant meanings, reflecting immanent peculiarities of musical culture phenomena and, not for the last turn, are generated with the sincere and deep patriotism of the scholar. The research work of A. Mukha is of an outstanding heuristic nature. Aside from defining problems and attempting to find the solutions for them, he also has determined numerous and potentially effective directions of further scientific search, enriching modern musicology in its theoretical, historical, and culturological dimensions in such a way.

Keywords: composer, creative process, musical work, social and cultural aspects of composer activities.